

Implicació penal de la Llei Orgànica 10/2022 de 6 de setembre de garantia integral de la llibertat sexual i conseqüències penològiques.

Francisco MEGIA GIL

fmegia@uoc.edu

30 maig 2023

Treball Final de Grau

Àrea d'especialització: Dret Penal

Tutor/a: Jordi SAURINA CROS

Curs 2022, 2n semestre

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA

Índex

Resum	4
1 ANÀLISI DELS DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT SEXUAL	7
1.1 Justificació de la modificació del Codi Penal.....	7
1.2 Codi penal abans i després de la LO 10/2022	7
1.3 Dret comparat dels delictes contra la llibertat sexual a la UE.....	9
1.3.1 Països on l'eix vertebrador del delicte és el consentiment	9
1.3.2 Països que basen els delictes contra la llibertat sexual en l'existència de violència o intimidació.....	9
2 MARC PUNITIU	10
2.1 Finalitats de la pena	10
2.2 Penes a l'ordenament espanyol	11
3 IMPACTE EN LES SENTÈNCIES FERMES SOBRE DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT SEXUAL	12
3.1 Casos en què s'ha disminuït la condemna:.....	13
3.2 Casos en què no s'ha admès la reducció de condemna:.....	14
4 SOLUCIONS A LES REBAIXES DE CONDEMNIA	15
4.1 Instrucció de fiscalia	15
4.2 Modificació legislativa.....	16
4.3 Solucions a l'acabament de la condemna penal o de tipus penitenciari.....	17
CONCLUSIONS	19
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	20
FONTS LEGISLATIVES	21
JURISPRUDÈNCIA.....	21
ANNEXOS	22
Annex 1	22
Annex 2.....	24
Annex 3.....	25

Implicació penal de la LO 10/22 de garantia integral de la llibertat sexual i conseqüències penològiques.

Francisco Megia Gil fmegiauoc@.edu

Grau en Dret – Dret Penal

Resum

El dia 7 de setembre de 2022, va entrar en vigor la Llei Orgànica 10/2022 de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, la qual, era una norma esperada per tal que casos com el de “la manada de Pamplona” no quedessin a l'albor de l'existència d'intimidació, intimidació ambiental, prevalença o qualsevol acte de violència per tal de qualificar un acte de violència sexual com a agressió sexual tipificada com a tal al Codi Penal.

Així, la norma modificà el Codi Penal i la forqueta de les penes dels delictes contra la llibertat sexual, alguna d'aquestes quedant per sota del límit penològic anterior, cosa que va suposar¹ que molts condemnats per delictes sexuals demanessin la reducció de la condemna d'acord amb la nova norma, fet que en alguns casos sí que es va concedir i en altres no.²

Podem observar que els països europeus, poc a poc van regulant els delictes contra la llibertat sexual d'acord amb l'existència o no de consentiment, i que les penes de presó per aquests delictes de forma general són fins i tot més febles que la nova norma espanyola. És per això que, donat que la finalitat de la pena a l'ordenament espanyol és la reinserció i reeducació del reu³, no es va considerar a la nova norma l'enduriment de les penes de presó, sinó més bé, adoptar una sèrie de mesures de forma integral per tal d'evitar aquests comportaments delictius i també potenciar l'assistència a les víctimes.

Per últim, les Càmeres finalment han aprovat una modificació de la norma⁴ per tal d'incrementar les penes i ajustar-les a les existents abans de l'aprovació de la llei, fet que com analitzarem, no permetrà evitar les possibles reduccions de condemna en tràmit.

Paraules clau:

Reducció de pena, retroactivitat, agressió sexual, llei només si es si

---

¹ D'acord amb l'article 2.2 del Codi Penal, el qual indica que *tindran efecte retroactiu aquelles lleis penals que afavoreixin al reu, encara que a l'entrada en vigor ja hi hagi sentència ferma i el subjecte estigui complint condemna*. Cal tenir en compte que aquest article representa una excepció al principi d'irretroactivitat establert a l'art. 9.3 de la Constitució Espanyola.

² Podem observar la paradoxa que un dels motius d'aprovació de la llei va ser la sentència de la “Manada de Pamplona”, i un dels condemnats (A. B.) va demanar reducció de condemna dels 15 anys als 13 i nou mesos de presó, amb fonament a la nova norma penal, cosa que se li va denegar per l'Audiència Provincial de Navarra. Aquesta va argumentar que la pena imposada resulta igualment susceptible d'imposició d'acord amb la nova regulació dels delictes contra la llibertat sexual.

³ Article 25 Constitució Espanyola.

⁴ Llei Orgànica 4/2023 de 27 abril per a la modificació de la Llei Orgànica 10/1995 de 23 de novembre, del Codi Penal, en els delictes contra la llibertat sexual, la Llei d'Enjudiciament Criminal i la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

INTRODUCCIÓ

Justificació de l'estudi:

Per començar, cal indicar que com Agent de Policia, exercint funcions de seguretat ciutadana des del 2004, tinc una estreta relació amb el dret penal, a més de ser una matèria que personalment em resulta força atractiva i que per necessitats laborals he de tenir actualitzada i clara, almenys pel que representa les diferències entre els delictes lleus i la resta o els que no ho són, per tal de determinar la privació de llibertat (detenció) d'un presumpte autor d'un fet delictiu en el moment de la seua comissió o a escassos moments de la mateixa i decidir l'encaix penal o no de la conducta realitzada.

Aleshores, una de les últimes modificacions efectuades al Codi Penal (LO10/95 de 23 de novembre) va ser la introduïda per la LO 10/2022 de 6 de setembre de garantia integral de la llibertat sexual, o coneguda pel poble com la llei del *només sí és sí* (pels *slogans* escoltats a les manifestacions feministes), la qual va suposar entre altres (respecte al Codi Penal), i com a fet més destacable la desaparició del delicte d'abús sexual i on totes les conductes que atempten contra la llibertat sexual sense el consentiment de l'altra persona, seran considerades com a agressions sexuals. També trobem entre altres, l'aparició d'un nou delicte lleu d'assetjament al carrer, cosa que, com hem indicat, fa que aquesta modificació, per les implicacions que hem indicat, desperti l'interès d'investigació per a realitzar el present treball.

Detecció de la principal qüestió:

A banda de la motivació personal per la investigació en l'àmbit del dret penal, l'anàlisi de la modificació esmentada i del pas de l'antic model de la violència i intimidació per a qualificar l'agressió sexual al nou model basat en el consentiment, hi ha també la repercussió (i rellevància) que ha tingut aquesta norma dintre del sistema penològic, ja que també ha suposat la modificació de les penes dels delictes esmentats. Aquesta, ha fet que es revisen determinades penes de casos ja sentenciats amb la reducció d'algunes d'aquestes, que han suposat un greu revol social, motivant-se aquesta reducció en la retroactivitat de la llei penal més favorable al reu.

Ara bé, per altra banda, cal indicar també que hi ha altres conductes que abans de l'entrada en vigor de la norma, potser no tingueren rellevància penal i amb aquesta modificació sí que es trobi un suport legal per a fer punible la conducta, i així, d'acord amb la teoria de la prevenció general del delicte, es pot aconseguir una disminució d'aquestes conductes reprovables penalment. A més que, per altra banda també trobaran el càstig que es tipifiqui dintre de la norma penal i almenys la víctima es trobarà que la conducta del seu agressor ha sigut castigada (sense haver de dirimir l'existència de la prevalença, intimidació o inclús violència).

Estructura i contingut bàsic:

Per tant, tot i que el Tribunal Suprem a poc a poc va manifestant-se, trobem necessari l'anàlisi i repercussió d'aquesta modificació del Codi Penal i com han quedat aspectes com l'abús, l'agressió sexual, la prevalença i la intimidació dintre d'aquests delictes, i el reflex que està tenint als Tribunals, així com analitzar la legalitat o no de poder posar en llibertat als condemnats amb fonament anterior a l'entrada en vigor de la norma, i que amb aquesta estan quedant lliures. A més analitzarem la nova reforma de la llei que ha sigut aprovada el dia 27 d'abril del 2023 i que torna a les penes anteriors. A més a més, estudiarem el dret comparat en aquests delictes als països del nostre entorn, on trobem que no tots regulen aquests delictes de la mateixa forma ni amb el mateix retret penal.

Francisco Megia Gil

A conseqüència del revol social causat per la disminució d'algunes penes (de casos ja sentenciats) considerem que és necessari una anàlisi exhaustiva de quins han sigut els motius que han portat aquesta disminució de penes i realitzar una comparativa del títol VIII del Codi Penal que regula els delictes contra la llibertat sexual abans i després de la modificació, i com queden finalment amb l'última reforma. Així com analitzar cas per cas el motiu de la disminució penològica i examinar també els possibles aspectes positius que pot tenir també la modificació, els quals actualment han quedat un poc enfosquits per la demagògia política i certs interessos partidistes. En definitiva, es pretén fer una anàlisi des del punt de vista jurídic, tenint en compte els drets de les víctimes i dels condemnats, i deixar de banda els debats polítics, així com cercar possibles solucions que facin minvar la reincidència a aquests tipus delictius. En aquest sentit, es farà una comparativa dels delictes contra la llibertat sexual al nostre entorn on comprovarem que la punibilitat actual en aquest sentit és molt diversa, i que el nou tret penal establert (abans de l'última modificació) no era dels més febles dels nostres socis comunitaris.

Finalment, analitzarem el rescabament a les víctimes d'aquests delictes, a banda de l'àmbit civil, si amb una reducció de condemna, aquesta pot veure d'igual mode que s'ha protegit el seu dret o si per contra pateix una nova victimització, així com noves formes de protecció de les víctimes i d'assegurament de la no reincidència, amb mesures com ara la llibertat vigilada, un major control psicològic en l'autorització de permisos penitenciaris o valorar inclús la mesura en reclusos que son reincidents patològics, que no puguin quedar en llibertat fins que no s'asseguri la seua rehabilitació absoluta que garanteixi la seua nul·la reincidència.

1 ANÀLISI DELS DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT SEXUAL

Per començar, examinarem el tractament que se li dona als delictes objecte d'anàlisi a aquest treball al nostre entorn més immediat, justificant l'aprovació de la nova llei orgànica i posteriorment com han quedat els tipus penals a la norma i el dret comparat sobre aquest tipus de delictes als nostres països veïns.

1.1 Justificació de la modificació del Codi Penal

La justificació de la Llei Orgànica 10/2022 i de forma consegüent la modificació del Codi Penal, podem trobar-la, a banda del moviment social que va haver-hi al voltant de la Sentència "de la Manada"⁵ (ja que el fet que hi hagués intimidació o no, determinava que es pogués imputar el delictes d'agressió o el d'abús sexual, aquest últim amb una pena molt menor), al Preàmbul de la mateixa llei, en la qual s'indica que s'aprova la norma d'acord amb els compromisos internacionals de la nació, sobretot el Conveni d'Istanbul⁶. I tots aquests amb la finalitat ulterior de sancionar tota mena de violència sexual i garantir els drets de les víctimes, així com impulsar la prevenció d'aquestes conductes delictives.

En definitiva, a banda de la modificació dels tipus delictius i la seua pena, l'eix vertebrador sobre el qual es fonamenta tota la modificació és la desaparició de la violència i intimidació per a qualificar la violació, passant a ser el consentiment de la víctima⁷ la que determinarà l'existència del delictes o no. En aquest sentit, s'abandonarà l'arcaic sistema que determinava l'existència del delictes en funció de la força en què la dona es resistia a un acte sexual no consentit per ella, ja que existeixen nombrosos estudis que indiquen que en una agressió sexual, la major part de les dones queden immòbils i incapaces de resistir-se, fruit del pànic i l'instint de supervivència⁸.

1.2 Codi penal abans i després de la LO 10/2022

Per començar indicarem que entre les novetats més significatives que s'incorporen, trobem un seguit de conductes que abans de l'entrada en vigor de la norma no tenien retret penal, com ara:

---

⁵ STS 2200/2019-ECLI:ES:TS:2019:2200 En aquest cas, la SAP de Navarra va condemnar als acusats del delictes d'abús sexual amb prevalença, en considerar que no hi havia violència ni intimidació, sent absolts del delictes d'agressió sexual. Aquesta sentència va alçar gran revol a la ciutadania, amb manifestacions multitudinàries contra la decisió judicial. D'igual forma sentencià el TSJ de Navarra, al no existir violència ni intimidació, finalment el Tribunal Suprem revoca les dos sentències anteriors en considerar intimidació (cinc homes davant d'una dona) i els condemna a 15 anys pel delictes d'agressió sexual.

⁶ Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica, que es va celebrar a Istanbul el 11 de Maig de 2011. En concret, aquest indica al seu art. 36 que els estats han de tipificar com a delictes quan es cometa de forma intencionada, la penetració vaginal, anal o oral no consentida amb qualsevol part del cos o amb un objecte, els demés actes de caràcter sexual no consentits sobre altra persona i el fet d'obligar a altra persona a prestar-se a actes de caràcter sexual no consentits amb un tercer.

⁷ El qual defineix l'art. 178.1 C.P. *que només s'entendrà que hi ha consentiment quan s'haja manifestat lliurement mitjançant actes que , en atenció a les circumstàncies del cas, expressen de manera clara la voluntat de la persona.*

⁸ <https://obgyn.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/aogs.13174>

- art. 172 ter.5 C.P: La creació de comptes en xarxes socials o pàgines web o realitzar anuncis utilitzant la imatge d'altra persona que no ha autoritzat el seu ús, sempre i quan aquesta conducta li ocasioni al titular de la imatge una situació d'humiliació, assetjament o fustigació.
- art. 173.4 C.P: Utilitzar expressions, comportaments o proposicions de caràcter sexual que creen a la víctima una situació objectivament humiliant, hostil o intimidatòria, castigat amb una pena lleu. És el que es coneix com assetjament de carrer i on serà necessària la denúncia de la persona agreujada o el seu representant, quedant protegit amb aquest tipus penal la dignitat i integritat moral de la persona.
- art. 197.7 C.P.: S'amplia el tipus delictiu de la difusió, revelació o cessió a tercers de imatges o gravacions no consentides per la persona afectada, en ser punible ara no només qui la difongui en primera instància, sinó també qui continua amb una cadena de difusió d'aquestes imatges quan han sigut revelades de forma delictiva, menyscabant així la seua intimitat.

A banda d'aquests nous tipus delictius, trobem la incorporació de la submissió química com agreujant específica, el nou tractament de les víctimes de violència sexual com a violència de gènere, les violències sexuals comeses dintre de l'àmbit digital (difusió d'actes de violència sexual mitjançant els mitjans tecnològics, pornografia no consentida o la extorsió sexual), la perspectiva de gènere tant a l'hora de legislar com a l'hora d'aplicar la norma⁹,...

Finalment, arribem a l'eix central de la norma en quant a l'afectació del Codi Penal, com és el nou tractament que se li dona a l'abús i l'agressió sexual i les seues corresponents penes. Es pot observar com a la regulació anterior existien de forma bàsica l'abús sexual i l'agressió sexual, depenent si hi havia violència o intimidació o no, tenint el segon una conseqüència penològica evidentment més greu. A la nova regulació, al fusionar aquests tipus penals, la forqueta de penes, s'amplia, quedant el mínim del delictes per baix del mínim de l'agressió antiga i el límit màxim per dalt de l'abús anterior, cosa evident, per tal de castigar ambdues conductes i tenir en compte la proporcionalitat en quant a l'aplicació de la pena.

A mode exemplificador, podem veure com l'agressió sexual amb accés carnal, abans es castigava amb pena de presó de 6 a 12 anys i ara es castiga amb presó de 4 a 12 anys, i l'explicació, com hem dit és que ha de contemplar les conductes que abans es consideraven abús (on no hi havia consentiment, però tampoc violència).¹⁰

De forma consegüent, al fusionar aquests tipus delictius, és quan es produeixen aquestes diferències penològiques entre el Codi Penal abans i després de la reforma, i és el que fonamenta la revisió de penes en aquests delictes d'acord amb la retroactivitat. Ara bé, cal tenir present, com analitzarem més avant, que aquesta revisió no ha de fer-se de forma sistemàtica, ja que com hem vist, tot i anomenar-se igual, els delictes no són exactament iguals, és a dir, ara pot haver-hi una agressió que abans no ho era, per tant la revisió no pot ser sistemàtica ja que els delictes no són exactament els mateixos que abans.

---

⁹ Entenem que aquest manament que fa la llei per tal que la norma s'interpreti d'acord amb la perspectiva de gènere, tot i no definir el concepte al seu contingut, podem dir que el dret penal, és neutre en essència, però d'acord amb la nova llei, cal tenir en compte el context de la dona i tota la discriminació i subordinació que ha hagut de patir al llarg de la història i tenir-ho en compte alhora d'aplicar el text legislatiu.

¹⁰ A l'[Annex 1](#) trobem un quadre on es realitza una comparativa de les penes i delictes d'acord amb el Codi Penal abans i després de l'aprovació de la L.O. 10/2022 de 6 de setembre, però evidentment, abans de l'entrada en vigor de la nova L.O. 4/2023.

1.3 Dret comparat dels delictes contra la llibertat sexual a la UE

Un cop analitzada la implicació penal de la LO 10/22 i les seues corresponents penes, per tal de poder fer una valoració de la mateixa, considerem necessari la investigació dels tipus delictius contra la llibertat sexual al nostre entorn i poder fer una comparativa amb la nostra norma recent aprovada, així, hem diferenciat els països on l'eix vertebrador dels delictes contra la llibertat sexual és el consentiment i els països on es diferencia entre abús sexual i agressió sexual depenent de la violència o intimidació, com a la nostra anterior regulació.

En aquest sentit, cal puntualitzar que hi ha autors, com ara Peramato MARTIN¹¹, el qual diferencia en el dret comparat, entre si hi ha consentiment exprés, és a dir, que la víctima ha expressat de forma voluntària mantenir la relació, o per altra banda els sistemes que es basen en la negativa expressa, on per a que la conducta sigui típica, cal que la víctima hagi expressat la seua voluntat contrària a mantenir la relació sexual.

1.3.1 Països on l'eix vertebrador del delicte és el consentiment

Aquest eix vertebrador on l'absència de consentiment és el que defineix la violació, i no la violència o la intimidació és, com hem vist el que reconeix a l'art. 36 el Conveni d'Istanbul, i a poc a poc, cada vegada més països del nostre entorn van adoptant aquest nou sistema.

En l'actualitat, trobem països com ara: Alemanya, Bèlgica, Croàcia, Xipre, Dinamarca, Eslovènia, Finlàndia, Grècia, Irlanda, Islàndia, Luxemburg, Malta, Regne Unit i Suècia. En definitiva, podem dir que no són massa els països que han adoptat aquesta nova regulació, però hem de dir que progressivament es van sumant cada cop més països a considerar que no cal que hi hagi coaccions, ús de la força o amenaces per tal de tipificar-se com agressió sexual aquest tipus de conductes, ja que ha sigut en els últims anys quan han anat aprovant-se aquest tipus de normativa.

1.3.2 Països que basen els delictes contra la llibertat sexual en l'existència de violència o intimidació

Per altra banda, la resta de països del nostre entorn continuen basant els delictes contra la llibertat sexual depenent de la mesura de violència esgrimida en la conducta del presumpte autor o la defensa que ha oposat la víctima, analitzem com a exemples els casos del Codi Penal francès, suís o l'alemany:

A França no trobem a la regulació penal el consentiment sexual per cap lloc, sent clarificador per a la seua condemna per agressió sexual les amenaces, violència o intimidació o sorpresa sobre la víctima, no podent qualificar d'agressió sexual un acte sexual sense consentiment o no hi hagi violència.

A Suïssa tampoc trobem la paraula consentiment en els delictes sexuals, definint la violació si existeix amenaça, ús de la força o que s'incapaciti per a resistir a la dona. I és curiós que només es contempla com a subjecte passiu a la dona, deixant de banda les agressions sexuals a homes.

A Alemanya, tot i nomenar que és contra la voluntat de l'altra persona, tampoc es basa en el consentiment de la víctima la realització de l'acte de naturalesa sexual.

En aquest difícil camí de classificar els països que ens envolten, en existir moltes diferències i també similituds que no podem arribar a nomenar, trobem el Codi Penal portuguès, el qual es troba a mitat camí, ja que tot i que s'adapta al Conveni d'Istanbul, no abraça de valent el concepte del consentiment. Concretament, a Portugal, a banda d'existir violència i intimidació en una agressió sexual, també cap que hi hagi una constricció, la qual es

¹¹ Peramato MARTIN, T. Avantprojecte de la Llei Orgànica de Garantia Integral de la Llibertat Sexual. El consentiment. Butlletí de violència de gènere i d'igualtat, per Jutges per a la Democràcia, 11. (2020)

defineix com “qualsevol mitjà emprat per a la pràctica de sexe anal, vaginal u oral contra la voluntat de la víctima”. Observem que, tot i no indicar la falta de consentiment, s'explicita que sigui contra la voluntat de la víctima, on els tribunals poden considerar que es tracta de conceptes sinònims.

En termes semblants en quant a peculiar, trobem també el cas d'Itàlia, ja que tot i nomenar-se el consentiment a la seua norma penal, a banda d'aquest, també té en compte el grau de violència que s'exerceix durant l'agressió, no sent suficient la falta de consentiment per a qualificar la conducta com agressió sexual.

Aleshores, de l'anàlisi dels països del nostre entorn, hem pogut extraure que la regulació d'aquests delictes és diversa, ara bé, hi ha una tendència actual a anar regulant els delictes sexuals d'acord amb l'anuència de les persones, encara que queden molts països que tot i haver signat el Conveni d'Istanbul, encara no han adaptat la seua normativa al mateix.

2 MARC PUNITIU

Un cop analitzat el dret comparat i les conductes que poden ser susceptibles de ser qualificades com a delictives per lesionar la llibertat sexual, hem de fer un estudi sobre les conseqüències que comporta la realització d'aquests fets. Així, tot i que ja hem analitzat les penes que comporten aquests delictes, hem d'analitzar de forma més teòrica per a què s'interposen les penes, per tal d'esbrinar si amb una major pena (i quin tipus de pena) es satisfà més a la víctima i es garanteix més la reinserció i la no reincidència.

2.1 Finalitats de la pena

Per començar, en quant a la definició del concepte pena, aquesta no la trobem com a tal al nostre Codi Penal, i per tant, cada autor la pot definir d'una forma diferent, ara bé, en el que tots estem d'acord és que una pena és un mal que s'imposa per la realització d'una determinada conducta, i en concret, al nostre ordenament, aquesta conducta ha d'estar tipificada a la norma penal.

En quant a la finalitat de la pena, o quina és la funció que es persegueix alhora d'interposar una pena a un condemnat, hi ha diverses teories que emanen de l'antiguitat, de forma sintètica, indicarem:

- **Retribució:** La pena es justifica a causa del delicte que s'ha comés. El seu màxim exponent va ser KANT, i considera la pena com a una retribució pel delicte realitzat, sense tenir en compte aspectes com ara la prevenció o la protecció. Aquestes teories aporten de forma positiva la proporcionalitat entre la pena aplicada i el delicte comés, així com la verificació de la culpabilitat de l'autor.
- **Dissuasió:** L'aplicació de la pena es justifica en la protecció de la societat, en la prevenció de futurs delictes, per tant fonamentades en la prevenció delictiva. Es a dir, s'imposa una pena per tal que no es torni a delinquir i així prevenir delictes en el futur.
- **Incapacitació:** Es fonamenta en què, mentre el reu es troba aïllat, no pot cometre delictes, podem pensar en la presó actual, però també en la mutilació de membres d'algunes societats.
- **Rehabilitació:** On l'important és canviar les intencions i inclús el caràcter del delinqüent per tal que no reincideixi.

Aleshores, tenint en compte aquestes teories, veiem que al nostre ordenament jurídic, la funció primordial de la pena és mixta, es pretén protegir els béns i interessos de la societat castigant al delinqüent amb funció intimidatòria, resocialitzadora i retributiva, així com satisfactòria per a la víctima. De fet, així queda també plasmat de forma taxativa a l'article 25.2 de la Constitució Espanyola.

2.2 Penes a l'ordenament espanyol

D'acord amb l'article 32 del nostre Codi Penal, podem classificar les penes d'acord amb diversos criteris, com ara segons la seua naturalesa seran privatives de llibertat, privatives d'altres drets i multa, segons el caràcter de la seua imposició seran accessòries o principals, o en funció de la seua gravetat poden ser greus, menys greus o lleus. També trobem indicat al Codi penal que no es consideren penes sancions com ara la detenció i presó preventiva (art. 34 C.P.).

En quant a aquesta tipologia de les penes a l'ordenament espanyol, no podem oblidar les prohibicions de la nostra Constitució de les penes inhumanes o degradants i l'abolició de la pena de mort¹², així com la orientació de les penes privatives de llibertat que han d'estar orientades cap a la reinserció social i la reeducació, quedant interdits els treballs forçats. A més, la pena imposada haurà de ser proporcional d'acord amb el bé jurídic que es pretén protegir, és a dir, infringiria aquest principi si una pena que castiga un delicte contra el patrimoni fos més sever que una que castigui una conducta típica contra la vida¹³.

Per tant, una major pena privativa de llibertat, en qualsevol delicte, no es pot modificar a la lleugera al Codi Penal, sinó que cal fer un judici ponderatiu basat en el conjunt de delictes tipificats a la norma per a que no es vulneri aquest principi de proporcionalitat. No significat que l'augment de la pena privativa de llibertat per a un delicte, com en el cas estudiat contra la llibertat sexual, vagi a significar a la força una disminució d'aquests tipus de conductes a la societat. Tampoc una major satisfacció ni protecció per a la víctima, sinó que aquesta pena ha de ser proporcionada i enfocada a la reinserció i la no reincidència, ja que la víctima necessitarà un assegurament de la seua persona, de la seua autoestima, la evitació de la culpabilització, i si es pot dir així, de resocialització o reintegració de la mateixa.

En aquest sentit, la LO 10/22, a banda de modificar el Codi Penal en quant a tipus delictius i la pena de presó als mateixos, introdueix certs aspectes en quant al compliment de la pena i posterior a aquesta, com és el fet de no autoritzar el tercer grau penitenciari fins que s'hagi complit la meitat de la condemna (art. 36.2 C.P), també per tal que es pugui suspendre la pena privativa de llibertat, caldrà acomplir altres mesures com l'obligació a programes de reeducació o la prohibició d'apropament a la víctima.

Aleshores, podem comprovar que el compliment o la suspensió de la pena de presó no significa que el condemnat per un delicte d'agressió sexual hagi acabat de complir amb la societat pel delicte comés, sinó que a banda del compliment penitenciari hi ha altres tipus de mesures com les que hem indicat (introduïdes per la LO 10/22) per tal de garantir la reeducació i reinserció dels condemnats.

Per altra banda, si comparem la durada de la pena privativa de llibertat establerta al nostre Codi Penal amb la resta del nostre entorn, podem observar que el nostre Codi Penal és un dels

---

¹² Art. 15 i art. 25 Constitució Espanyola.

¹³ STC 150/1991 de 4 juliol "el judici de proporcionalitat de la pena, prevista per la Llei amb caràcter general en relació a un fet punible, és competència del legislador, en funció dels objectius de política criminal que adopti dintre del respecte als drets fonamentals de la persona en un Estat social i democràtic de dret, com el que la Constitució consagra".

més severes d'Europa, tant en el conjunt de la norma com de forma específica en quant als delictes contra la llibertat sexual¹⁴.

A més a més, com es evident als últims anys¹⁵, dintre de la política criminal no només es té en compte el càstig al presumpte autor, sinó que entra a formar un paper fonamental la protecció a la víctima del delicte (cal tenir en compte les noves oficines instal·lades a les seus judicials amb aquestes finalitats), ja que no només castigant de forma severa al reu s'aconsegueix la satisfacció de la víctima, sinó que és un conjunt de mesures integrades tant pel càstig al delinqüent com la protecció i garantia de la víctima la que produirà (o s'espera que produeixi) tant una disminució dels fets delictius com una satisfacció (dintre del que sigui possible) de la víctima.

3 IMPACTE EN LES SENTÈNCIES FERMES SOBRE DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT SEXUAL

Com hem anat veient, la nova regulació penal dels delictes contra la llibertat sexual, conté en alguns dels tipus, com ara el tipus bàsic d'agressió sexual una reducció de la pena de presó, passant d'un a cinc anys abans, a d'un a quatre anys actualment (abans de la reforma operada per la L.O. 4/2023). Aleshores, tot i que la nostra Carta Magna recull el principi d'irretroactivitat de les normes, existeix també una excepció a aquesta, entre altres a l'article 2.2 del Codi Penal mitjançant la qual es podran aplicar de forma retroactiva les normes penals més favorables al reu, encara que la sentència ja sigui ferma.

Així, amb fonament a aquesta retroactivitat, els condemnats han iniciat un procés de revisió de condemna davant dels Tribunals, els quals en alguns casos han considerat baixar les condemnes i en altres no, com veurem en els següents subapartats. Cal indicar també que hi ha noves conductes delictives que abans no tenien retret penal i que a hores d'ara sí que es condemnen penalment, com ara l'assetjament de carrer¹⁶.

---

¹⁴ A [l'Annex 2](#) trobem un quadre on es comparen aquests delictes, i on observem que llevat de França, a Espanya és on les penes són més elevades dels països del nostre entorn.

¹⁵ Culminant aquesta tendència l'any 2015 amb l'aprovació de la Llei 4/2015 de 27 d'abril de l'Estatut de la víctima del delicte, la qual, a banda de transposar diverses directives europees, té com a objectiu, com ens indica el seu Preàmbul, “*la defensa dels bens materials i morals de les víctimes, partint del reconeixement de la seua dignitat, en línia amb la normativa europea en la matèria i amb les demandes que planteja la societat*”.

¹⁶ Regulat a l'art. 173.4 paràgraf segon C.P. “*Les mateixes penes s'imposaran a qui es dirigeixi a altra persona amb expressions, comportaments o proposicions de caràcter sexual que creen a la víctima una situació objectivament humiliant, hostil o intimidatòria, sense arribar a constituir altres delictes de major gravetat*”. Aquest nou delicte es castiga amb la mateixa pena que les injúries i vexacions injustes de caràcter lleu quan l'ofès és una de les persones de l'art. 173.2 C.P. en concret es castiga amb localització permanent de 5 a 30 dies, treballs en benefici de la comunitat de 5 a 30 dies o multa d'un a quatre mesos.

Cal indicar que aquest nou delicte ja està sent aplicat pels Jutjats, com ara el Jutjat d'Instrucció nº2 de Salamanca en sentència de 22 de març de 2023 condemna a un jove per missatges sexuals i amenaces a una dona per Whatsapp.

3.1 Casos en què s'ha disminuït la condemna:

Tot seguit farem una breu relació de sentències dels nostres tribunals on aquests han considerat que el reu té dret a la rebaixa de condemna, d'acord amb la nova punibilitat arrel de la L.O 10/2022:

- STSJ Galicia 102/2022 de 8 novembre (JUR 2022, 353990) s'accepta la revisió de condemna i es redueix 2 anys de presó.
- STSJ Andalusia 275/2022 de 9 novembre (JUR 2022,358291) es revisa la condemna baixant 2 anys i sis mesos de presó la que tenia el reu.
- STSJ Murcia 33/2022 (JUR 2022, 359903) es revisa la condemna baixant un any i sis mesos de presó
- AAP Cantabria 21 novembre (JUR 2022 359389) es revisa la condemna reduint aquesta en tres anys.
- STSJ Castella la manxa 65/2022 de 8 novembre (JUR 2022, 359925) es revisa la condemna disminuint en un any de presó aquesta.
- AAP Cantabria 22 novembre (JUR 2022, 362403) s'accepta la revisió de condemna a la baixa.

De forma genèrica, són diferents els arguments utilitzats pels tribunals per a motivar la rebaixa, però bàsicament, argumenten que en el seu moment es va imposar la pena mínima al delictes en qüestió, i en aquests moments la pena mínima ha baixat, per tant (d'acord amb la retroactivitat), cal reduir la condemna. Ara bé, com bé s'indica també a diferents vots particulars de les sentències, si la nova norma hagués estat en vigor quan succeïren els fets, “*perfectament no haver-se valorat com procedent per al fet pel que es va condemnar al penat la imposició de la pena mínima si aquesta fos la que actualment es contempla com mínima dintre d'un ventall que conté les penes imposables per a dos conductes típiques que anteriorment estaven previstes en diferents articles i amb penes de distinta entitat.*”¹⁷

També cal indicar que hi ha sentències on es motiva la rebaixa per la desaparició d'algun dels tipus delictius pels quals es va condemnar al reu, parer que no podem compartir, ja que encara que el tipus penal en qüestió no es reguli al mateix article o amb la mateixa punibilitat, o es reguli de forma conjunta amb altre delictes, no desapareix el retret penal sobre el fet¹⁸.

---

¹⁷ Cal recordar que ara el mateix article contempla tant l'abús sexual com l'agressió sexual, per això la forqueta punitiva és més amplia, per tal de plasmar en un mateix delictes ambdues conductes.

¹⁸ De fet, el Catedràtic QUERALT, J.J. indica en aquest sentit “ casos com el de la Secció 15^a de l'AP de Madrid, on es deixa sense efecte les penes per des tipificació dels abusos de l'ara inexistent article 182.1 C.P i consegüentment, es posa en llibertat al professor d'anglès que va abusar de quatre menors de 18 anys, no es comprenen. Ja que si és cert que l'article ha desaparegut, no ha desaparegut la criminalitat de la conducta en sí mateix. Ha desaparegut un tipus especial, però el genèric, on es poden inscriure els comportaments indicats, segueix vigent, ara, amb el nou article 178.2 C.P. En efecte, tractant-se d'un professor, l'abús de superioritat sembla clar, superioritat que, en la sentència, ara pràcticament buidada de contingut, era punt capital de la condemna.

3.2 Casos en què no s'ha admès la reducció de condemna:

Existeixen un gran nombre també de sentències on veiem que no s'accepta la revisió de condemna, i també d'altres que amb la regulació anterior, l'investigat no seria condemnat i en la nova regulació sí que ho és, així, trobem entre altres:

- STS (Secc. 1ª) 962/2022, de 15 desembre (JUR 2022, 394164), no cap revisió de condemna, ja que el reu va ser condemnat a 15 anys de presó i la nova regulació també contempla com a pena màxima la sentenciada.
- STS 1019/2022, 30 de gener de 2023, no s'aplica la revisió de condemna, ja que el límit mínim de la nova norma té una pena major que la imposada al condemnat.
- STS 90/2023, 13 de febrer de 2023 es descarta la rebaixa de condemna degut a que es va utilitzar substàncies químiques, cosa que la incrementaria amb la nova norma.
- STSJ Galicia 117/2022 de 21 novembre (JUR 2022, 367084), no cap revisió, ja que en cas de revisar-se la pena seria superior a la que hi ha sentenciada.
- SAP Murcia 372/2022 de 20 octubre (JUR 2022, 370763) s'estableix una nova condemna de 10 anys de presó, que en l'anterior Codi Penal no s'hagués donat.
- SAP Osca 121/2022 de 21 octubre (JUR 2022, 370656) es condemna a 4 anys de presó d'acord amb la nova redacció.
- STS 929/2022 de 30 novembre (JUR 2022, 373020) no cap revisió per tenir el mateix marc penològic.
- AAP Càceres de 2 desembre (JUR 2022, 370229) no cap revisió ja que la pena està integrada en la mitat inferior de la que pertocaria en la nova regulació.
- SAP Lleó 527/2022 de 10 novembre (JUR 2022, 358448) s'estableix una nova condemna de 9 anys de presó.
- AAP Navarra 374/2022, de 28 novembre, considera que no cap revisió, degut a que la pena imposada no era la mínima legal.

Anàlisi a banda mereix la sentència del Tribunal Suprem nº 930/2022 o coneguda ja com la del Cas Arandina¹⁹, però no com a revisió de condemna com a tal, sinó en admetre's un recurs de cassació sobre la sentència del TSJ de Castella i Lleó. En aquest cas, de 3 i 4 anys de presó respectivament per a cada acusat passa a una de nou anys i un dia per a cadascun. Ara bé, amb l'anterior regulació aquesta condemna hagués arribat fins als 10 anys de presó.

---

¹⁹ [Anàlisi de la sentència.](#)

4 SOLUCIONS A LES REBAIXES DE CONDEMNNA

Com hem anat veient al llarg del present treball, hi ha tipus delictius contra la llibertat sexual que han augmentat la seua pena i també hi ha d'altres que l'han vist disminuïda. Aleshores, ens plantegem si durant la tramitació de la llei aquesta reducció de condemnes ja fermes havia estat en la ment dels redactors i els que aprovaren la llei, cosa que no podem pensar de forma negativa, ja que era evident que algunes de les condemnes anteriors s'acollirien a la rebaixa, el que pensem és que, al tractar-se d'una llei integral, i tenint en consideració que les penes al nostre país ja son molt elevades, es va optar per la proporcionalitat i enfocar la visió principalment cap a les víctimes (protegint, garantint els seus drets i donant el suport oportú en tots els aspectes), a més de considerar que tots els que apliquen el dret, ho farien, d'acord amb la nova norma amb perspectiva de gènere²⁰.

Ara bé, al present apartat, veurem les possibles solucions que es poden donar a aquesta rebaixa de condemnes (donat el greu revol social provocat), tot i que les sentències anteriors podran acollir-se igualment a la rebaixa, ja que és la norma més beneficiosa, encara que ara es pretengui donar solucions.

Aleshores, veiem que en primer terme s'opta per una instrucció de fiscalia i posteriorment s'aprova una modificació de la norma, així com també analitzarem la possibilitat de la introducció a la llei d'una disposició transitòria.

4.1 Instrucció de fiscalia

En primer terme es va aprovar un Decret del Fiscal General de 21 de novembre de 2022²¹ i posteriorment el 29 de març de 2023, reforçant les directius indicades a l'anterior, es va aprovar la Circular 1/2023 sobre criteris d'actuació del Ministeri Fiscal després de la reforma dels delictes contra la llibertat sexual operada per la L.O. 10/2022 de 6 de setembre²².

En quant als punts més importants establerts per aquesta circular trobem:

- En els casos on la pena imposada a la sentència a revisar també es pugui imposar d'acord amb la nova modificació, no es deu procedir a la revisió d'aquesta. A més, haurà de fer-se amb cura, per tal d'analitzar les noves circumstàncies agreujants i els possibles concursos de delictes.

---

²⁰ Segons paraules del Fiscal General de l'Estat, *“constitueix un principi rector de l'ordenament jurídic de caràcter normatiu i, per això d'obligat compliment, que informa la interpretació i aplicació del dret i la valoració de la prova.”*

A més, la STS 217/2019 de 25 d'abril, indica que *“la perspectiva de gènere, incideix en la forma d'enfocar la violència en la parella, i des de l'anàlisi que la violència de gènere a l'igual que el gènere en sí mateix, té un determinant cultural, sota la idea que la violència de gènere en relació de parella es manifesta en tota forma d'abús físic, psicològic i sexual cap a la dona, a partir de la construcció cultural del seu sexe i la situació de desavantatge i subordinació que condiona a aquesta.”*(...) *“El tractament de la violència de gènere des d'aquesta perspectiva té com a punt de partida la consideració de que les diferències construïdes socialment entre homes i dones no tenen res a veure amb la biologia i sí amb la cultura de tradició patriarcal motivada per l'ànsia de poder i dominació de l'home sobre la dona”.*

²¹ [Decret del Fiscal General de 21 novembre 2022](#)

²² [Circular 1/2023 sobre criteris d'actuació del Ministeri Fiscal.](#)

- A més, en els casos que sigui procedent la reducció de condemna, ha de tenir-se en compte l'art. 192 del Codi Penal, on caldrà la valoració de la imposició de penes accessòries, com ara la llibertat vigilada o la privació de la pàtria potestat.
- Cal també, a banda del delicte contra la llibertat sexual que correspongui aplicar, amb la seua pena, castigar de forma autònoma els actes de violència física o psíquica que s'hagin comés.
- Per últim, tot aquest anàlisi de revisió de condemnes ha de fer-se tenint en compte la perspectiva de gènere com un principi normatiu vinculant.

Aquestes circulars, son dictades pel Fiscal General de l'Estat per tal de mantenir la unitat d'actuació de la Fiscalia, (d'acord amb l'art. 124 C.E) on valora i interpreta regulacions substantives o processals, en aquest cas de l'aplicació de la L.O 10/2022 pel que fa a la revisió de penes. Sense oblidar que el Ministeri Fiscal, té com a funcions entre altres instar a l'autoritat judicial l'adopció de mesures cautelars i diligències que procedeixin, defensar la legalitat i l'interès públic o social o la protecció processal de les víctimes. Tot i això, l'última paraula en quant al sentit de la rebaixa o no de condemnes, serà del Tribunal que estigui analitzant el cas, però tenint en compte les intervencions i demandes del Ministeri Fiscal, el qual a partir de l'aprovació de la Circular, haurà de seguir les instruccions dictades.

4.2 Modificació legislativa

Altra de les possibles solucions per tal d'evitar les rebaixes de condemna és la modificació de la norma, a banda d'aquesta, hi ha autors que consideren que amb la inclusió a la llei d'una disposició transitòria s'hagués evitat totes les revisions de condemnes que ha portat la seua aprovació. Així, analitzarem en primer terme aquesta possibilitat:

El fet d'incloure una disposició transitòria a la llei no és nou al nostre ordenament, en concret el Codi Penal actual, va incloure en la seua aprovació una Disposició Transitòria 5^a²³ en la qual s'establia que els jutjats procediran a revisar les condemnes fermes i on el penat complia la pena, aplicant la disposició més favorable al reu, ara bé, si la pena imposada també s'inclou a la nova pena, no procedirà la revisió. Per exemple, si un condemnat per agressió sexual anterior a la reforma va ser condemnat a la pena de 6 anys de presó, (la pena era de 6 a 12 anys) ara no reduiria la seua pena, ja que entra dintre de la forqueta penològica, que es de 4 a 12 anys de presó.

A més, hi ha autors que entenen que encara avui en dia es pot aplicar aquesta Disposició, encara que el nostre parer és que aquella es va aprovar per tal de canviar totalment d'un Codi Penal a un altre i regular aquesta transició, a més, reforça aquesta teoria el fet que en determinades modificacions del Codi Penal s'ha articulat una nova Disposició Transitòria a la norma per tal d'evitar la rebaixa no desitjada de penes, com ara a la reforma operada en matèria de delictes contra la salut pública (LO 5/2010 22 juny) on es conté a la Disposició Transitòria 2^a²⁴.

---

²³ “Els Jutges o Tribunals procediran a revisar les sentències fermes i en les que el penat compleixi efectivament la pena, aplicant la disposició més favorable considerada taxativament i no per l'exercici arbitrari judicial. En les penes privatives de llibertat no es considerarà més favorable aquest Codi quan la duració de la pena anterior imposada al fet amb les seues circumstàncies sigui també imposable d'acord amb el nou Codi. S'exceptua el supòsit en què aquest codi contemple per al mateix fet la previsió alternativa d'una pena no privativa de llibertat; en aquest cas es deurà revisar la sentència.”

²⁴ El contingut d'aquesta Disposició Transitòria 2^a de la L.O. 5/2010 de 22 juny pel qual es modifiquen els delictes contra la salut pública entre altres, és exactament el mateix que el de la Disposició Transitòria 5ª del Codi Penal.

Per altra banda, l'opció que s'ha decidit és la de la modificació de la llei. En concret, el grup parlamentari socialista va presentar una proposició de llei²⁵ la qual, després de tot el tràmit parlamentari ha donat com a resultat l'aprovació de la LO 4/2023 de 27 d'abril, la qual va entrar en vigor el mateix 28 d'abril, on trobem com a aspectes més destacats²⁶:

- No es modifica la definició de consentiment ni la nomenclatura del tipus bàsic (agressió sexual).
- S'introdueix una diferenciació dintre del delictes d'agressió sexual, ja sigui amb violència o intimidació o sense aquesta, quedant per tant dos subtipus dintre del delictes d'agressió sexual. Un amb una pena de presó de 1 a 4 anys i l'altre quan es faci amb violència d'1 a 5 anys (cal recordar que abans era només d'1 a 4 anys).
- De la mateixa forma que amb el delictes d'agressió sexual, es modifica el de violació, si es fa sense violència de 4 a 12 anys de presó i si hi ha violència o intimidació de 6 a 12 anys (abans de 4 a 12 anys de presó).
- També s'utilitza el mateix increment de penes en referència als delictes contra la llibertat sexual sobre menors d'edat.
- Es corregeix un error de redacció de l'art. 173.1 C.P que havia deixat fora de la responsabilitat penal a les persones jurídiques quan s'infligís un tracte degradant menys captant greument la seua integritat moral.
- Tanmateix, també es corregeix l'omissió del tractament de la concurrència de dos o més circumstàncies agreujants en les agressions sexuals a menors de setze anys, de forma coherent amb víctimes majors d'aquesta edat.
- L'art. 189 bis queda corregit, ja que es feia referència al Cap II enlloc del Cap II bis, que va quedar suprimit, produint que quedés destipificat el delictes de distribució o difusió pública mitjançant TIC, de continguts destinats a promoure, fomentar o incitar a la comissió d'agressions sexuals quan es tracte de menors de setze anys.

Tenint en compte aquesta modificació, cal recordar que no afectarà a les sentències ja fermes, degut a que es podran acollir a la norma anterior que beneficia més al reu. A més d'aquesta circumstància, hi ha juristes que entenen que amb aquesta modificació es torna a posar l'èmfasi en la violència o intimidació exercida durant l'atac a la llibertat sexual, en concret, en paraules de P. Laurenzo²⁷ *“quan es comet un acte de naturalesa sexual, ja sigui amb o sense violència, es lesiona exactament igual el bé jurídic, que es la llibertat sexual”(…)* Si s'atorga més importància a la violència en el tipus bàsic, implica que la gravetat de la lesió a la llibertat sexual va a dependre de si hi hagué lesió també en la integritat física, però el tipus bàsic el que protegeix és la llibertat sexual, no la integritat física”.

Aleshores, hi ha nombrosos juristes que, donats a modificar la llei, cosa que es posa en dubte, en lloc d'incloure dos subtipus bàsics, consideren que es devia optar per incloure la violència i la intimidació com un agreujant, i no dintre del tipus bàsic, ja que pot donar la impressió de tornar al model previ en el concepte de la llibertat sexual.

4.3 Solucions a l'acabament de la condemna penal o de tipus penitenciari

Altra de les solucions al greu revol social causat per la rebaixa de condemnes, considerem que és més simple del que sembla, realment és donar més informació a la ciutadania de l'esperit real de la norma, i enfocar-nos en la víctima, així com dotar de més mitjans tant econòmics com tècnics per tal de portar a terme aquesta funció. Encara que sembla difícil

²⁵ [Butlletí Oficial de les Corts Generals Congrés dels Diputats 17 de febrero de 2023 Num. 318-1](#)

²⁶ A l'Annex 3 trobem una comparativa de les penes amb els tres supòsits: l'anterior a la L.O 10/2022, la de la L.O 10/22 i la reforma operada per la LO 4/2023.

²⁷ Catedràtica de Dret Penal de la Universitat de Màlaga.

d'assimilar, fer entendre que una major pena no implica una major protecció (és un tòpic erroni), i el que cal és implantar mesures tant preventives com post delictives per tal de fer minvar de forma real aquest tipus de delictes, així, la norma recull mesures com ara:

- Implantació de plans de sensibilització i prevenció de la violència de gènere amb caràcter permanent i dotat de pressupost.²⁸
- Serveis d'atenció a les víctimes de forma integral i immediata, tenint dret a una reparació del dany integral, per això s'estableixen fons per a la reparació (art. 56 L.O. 10/2022, entre altres). Per això, es preveu la creació de Centres de Crisi 24 hores per tal de facilitar una assistència integral especialitzada i accessible (art. 33 L.O. 10/2022).²⁹
- Prevenció i sensibilització dintre de l'àmbit educatiu, on s'inclourà la integració de continguts basats en la coeducació i en la pedagogia feminista sobre educació sexual i igualtat de gènere i educació afectiva-sexual per a l'alumnat, apropiats en funció de l'edat. (art. 7 L.O. 10/2022).
- S'adopten mesures per evitar la victimització secundària, com ara l'especialització professional mitjançant la formació dels que hagin de participar en la prevenció, detecció, reparació i resposta a les violències sexuals.
- Protecció efectiva de les víctimes en risc (art. 45 L.O. 10/2022), podent fer ús de polseres telemàtiques per tal de controlar als agressors sexuals, les quals abans només s'autoritzaven per a determinats casos de violència de gènere en la parella o ex parella.

Com hem vist, aquestes son algunes de les mesures que contempla la L.O.10/2022, per tal de lluitar contra les conductes que atempten contra la llibertat sexual i garantir la protecció i recolzament de les víctimes, on trobem altres també d'àmbit penitenciari³⁰, com ara la valoració de l'aprofitament pel reu de programes de tractament per a condemnats per agressió sexual o el pronòstic individualitzat de la reinserció social i l'evolució del tractament reeducador.

A banda de totes aquestes mesures que contempla la norma, trobaríem a faltar una mica més de control sobre els condemnats que hagen finalitzat la seua condemna al centre penitenciari (tot i que els informes psicològics hagin sigut favorables), com ara:

- Depenent del tipus de delicte que haja comés, la prohibició d'aproximació a parcs infantils o de relacionar-se amb associacions infantils.
- La prohibició per un termini de temps considerablement llarg d'aproximació ja no a la víctima ni familiars, sinó del seu lloc de residència, per tal d'evitar que la víctima hagi de tornar a creuar-se amb el seu agressor condemnat (ja que considerem que açò fa reviure a la víctima el greu episodi sofert).
- L'increment de la llibertat vigilada per a tot tipus de condemnats per aquests delictes, ja que a la norma només recull aquesta per a casos de delinqüents menors.
- Valoració de l'ús de fàrmacs o inclús de la "castració" química en determinats casos greus no reinsertables³¹, per tal de inhibir l'impuls sexual. És evident que aquesta mesura

²⁸ Disposició Final Novena LO 10/2022, mitjançant la qual es modifica l'art. 3 de la L.O. 1/2004 de 28 desembre de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

²⁹ Entre altres funcions, aquests Centres de Crisi 24 hores (dels quals hi haurà almenys un en cada província) destaquen la informació sobre els drets i recursos de les víctimes, atenció mèdica especialitzada en els centres sanitaris i psicològica, atenció a les necessitats econòmiques, laborals, d'habitatge i socials (tant de forma immediata com a llarg termini), assessorament jurídic previ i d'assistència jurídica gratuïta, assistència personal,...

³⁰ Disposició Final Quarta LO 10/2022 per la qual es modifica l'article 36 del Codi Penal.

³¹ És evident que açò obre un debat sobre la col·lisió de principis, i que pot ser inclús atempti contra els Drets Humans, però considerem que és un debat que es pot obrir i considerar la mesura amb certa cautela.

obre un debat i no es pot fer de forma sistemàtica sinó amb informes i anàlisis d'especialistes per tal de corroborar la viabilitat de la mesura a cada cas concret, hi ha experts que sí que la consideren en determinats casos de pedòfils i pederastes.

Així com també mesures de millora en l'Administració, en quant a la millora en la connexió i coordinació entre els equips forenses dels Jutjats que assessoren sobre la pena i mesures adequades i aquests mateixos equips que poden haver-hi en els centres penitenciaris, per tal de fer una millor avaluació dels reclusos que redunden en una reinserció més efectiva.

CONCLUSIONS

Amb l'aprovació de la L.O. 10/2022 s'aconsegueix unificar els delictes d'agressió sexual i abús sexual en un sol delicte (agressió sexual), que només es basarà en l'existència de consentiment o no. Aquesta unificació ha comportat que la forqueta punitiva es faci més ampla i que en determinats casos la pena per alguns delictes sigui menor, cosa que ha significat que, d'acord amb el principi de retroactivitat de les disposicions favorables al reu (art. 2.2 C.P) alguns delinqüents ja sentenciats puguin veure reduïda la seua condemna.

Aquest fet, ha comportat un ampli debat de com o què es devia fer per tal d'evitar aquests efectes, optant en primer terme per un dictamen de fiscalia, indicant instruccions de com portar a terme la rebaixa i finalment aprovant la L.O. 4/2023 de modificació de la norma estudiada, en la qual, a banda de corregir alguns errors de la norma, diferència en el tipus bàsic si el fet es fa amb violència o intimidació, tornant a establir les penes existents abans de l'aprovació de la L.O. 10/2022.

Tanmateix, al present treball hem pogut analitzar que els països del nostre entorn poc a poc van legislar també d'acord amb el consentiment, més que en els conceptes de violència i intimidació i que les penes al nostre Codi Penal sobre els delictes d'àmbit sexual són de les més greus. Aleshores, quin és l'objectiu o la finalitat que cerquem amb la pena? La incapacitació total del delinqüent? O com consagra la nostra Carta Magna la reinserció i rehabilitació. Evidentment, aquesta última opció és la que ha d'abraçar el nostre Estat de Dret (i per extensió el Codi Penal), i per això, cal que la proporcionalitat en quant a les penes sigui efectiva i no hi hagi una pena superior per un delicte contra la llibertat sexual que per un delicte contra la vida, ja que atemptaria contra el principi indicat.

Així, més enllà de la pena al reu, hem de fer una visió, com fa la L.O. 10/2022 cap a la satisfacció de la víctima, en el sentit de protegir-la i garantir tots els seus drets per tal que superi el fet traumàtic i torni a gaudir de la llibertat que tenia abans de patir el delicte, amb mesures com el suport terapèutic, psicològic, laboral, o de qualsevol altre tipus. Podent aplicar així en un futur un tipus de restauració del delicte a les víctimes d'aquests, i no només mesures que centren el seu focus cap al delinqüent, sinó més a protegir a la víctima i a la prevenció d'aquests delictes dintre de tots els àmbits de la societat.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- AMADEO GADEA, S. *Codi Penal. Doctrina jurisprudencial 1ª edició*. Factum Libri Ediciones. 2015.
- CASTRO, A.; CARBALLO, E. *Qüestions més significatives de la LO 10/2022 de 6 setembre de garantia integral de la llibertat sexual*. Editorial Aranzadi. Revista digital 1/2022.
- Circular 2/1996 de 22 Maig sobre el règim transitori del nou Codi Penal: Incidència en l'enjudiciament de fets anteriors.
- DEL ALCÁZAR VILADOMIU, C. *Llei penal més favorable d'obligada aplicació conforme l'apartat 2 de l'article 2 del Codi Penal*. Revista de Dret vLex. Núm. 223 desembre 2022.
- GALLEGO SANCHEZ, G. *La revisió de les sentències a l'empara de la LO 10/2022. Fòrum obert*. Revista de jurisprudència El Derecho, 13 desembre de 2022 nº 51.
- *La consecuencia jurídica del delito y la función de las penas privativas de libertad en nuestra legislación*. Editorial Base de Datos de Biografía El Derecho, 1 de julio de 2008.
- MAGRO SERVET, V. *La nueva Ley Orgánica 4/2023 de 27 de abril, de delitos sexuales: la reforma de la reforma*. Diario LA LEY, nº 10277, Sección Doctrina, 2 Mayo de 2023. LA LEY.
- MANZANARES SAMANIEGO, J.L. El consentimiento en los delitos contra la libertad sexual. 27/09/2022. Diariolaley.
- MEMENTO PRÁCTICO FRANCIS LEFEBVRE PENAL, coordinado por Francis Lefebvre, LEFEBVRE-EL DERECHO S.A.
- MORILLAS CUEVA, I. *Estudis sobre el Codi Penal reformat (Lleis Orgàniques 1/2015 i 2/2015)* ISBN: 978-84-9085-453-2. Dickinson S.L.2015.
- PEREZ MANZANO. Culpabilidad y Prevención: Las teorías de la prevención general positiva en la fundamentación de la imputación subjetiva y de la pena, pp 215 i ss.
- Seminari Internacional Permanent de Dret Penal i Criminologia UNED. Ponència Ana Libertad LALIENA PIEDRAFITA. *Els distints supòsits de rebaixa de pena després de l'entrada en vigor de la LO 10/2022 de 6 setembre de garantia integral de la llibertat sexual*.
- Seminari Internacional Permanent de Dret Penal i Criminologia UNED. Ponència Sergio Cámara Arroyo. *Solo sí es sí a la reforma de los delitos sexuales, valoración crítica la LO 10/2022*.
- Tendència jurisprudencial. Aplicación por los Tribunales de la Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de Garantía Integral de la Libertad sexual (RCL 2022, 1711).

- VILLALBA ANAYA, J.C. *¿Puede salvar la Disposición Transitoria del Código Penal la revisión de las sentencias condenatorias?*. Actualidad Jurídica Aranzadi núm. 991/2022. Editorial Aranzadi. 2022.

FONTS LEGISLATIVES

- Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència contra les dones i la violència domèstica.
- Constitució Espanyola .
- Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal.
- Llei Orgànica 10/2022 de 6 setembre de garantia integral de la llibertat sexual.
- Llei Orgànica 4/2023 de 27 abril per a la modificació de la Llei Orgànica 10/1995 de 23 novembre del Codi Penal, en els delictes contra la llibertat sexual, la Llei d'Enjudiciament Criminal i la Llei Orgànica 5/2000 de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

JURISPRUDÈNCIA

- STS 962/2022, de 15 desembre (JUR 2022, 394164)
- STS 1019/2022, 30 de gener de 2023
- STS 90/2023, 13 de febrer de 2023
- STSJ Galicia 117/2022 de 21 novembre (JUR 2022, 367084)
- SAP Murcia 372/2022 de 20 octubre (JUR 2022, 370763)
- SAP Osca 121/2022 de 21 octubre (JUR 2022, 370656)
- STS 929/2022 de 30 novembre (JUR 2022, 373020)
- AAP Càceres de 2 desembre (JUR 2022, 370229)
- SAP Lleó 527/2022 de 10 novembre (JUR 2022, 358448)
- AAP Navarra 374/2022, de 28 novembre
- STSJ Galicia 102/2022 de 8 novembre (JUR 2022, 353990)
- STSJ Andalusia 275/2022 de 9 novembre (JUR 2022,358291)
- STSJ Murcia 33/2022 (JUR 2022, 359903)
- AAP Cantabria 21 novembre (JUR 2022 359389)

- STSJ Castella la manxa 65/2022 de 8 novembre (JUR 2022, 359925)
- AAP Cantabria 22 novembre (JUR 2022, 362403)

ANNEXOS

Annex 1

Aquest quadre fa referència a la LO 10/22 abans de la modificació soferta per la LO 4/2023, i és on es fonamenten les rebaixes de condemna existents.

Delitos contra la libertad sexual cuando la víctima es mayor de 16 años

Acción delictiva	Marco penológico CP anterior a la reforma	Marco penológico CP actual
Actos contra la libertad sexual usando violencia o intimidación	Prisión de 1 a 5 años	Prisión de 1 a 4 años
Actos contra la libertad sexual usando violencia o intimidación, con agravante específica	Prisión de 5 a 10 años	Prisión de 2 a 8 años
Acceso carnal por vía vaginal, anal o bucal o introducción de objetos por cualquiera de las dos primeras vías, usando violencia o intimidación	Prisión de 6 a 12 años	Prisión de 4 a 12 años
Acceso carnal por vía vaginal, anal o bucal o introducción de objetos por cualquiera de las dos primeras vías, usando violencia o intimidación, con agravante específica	Prisión de 12 a 15 años	Prisión de 7 a 15 años
Actos contra la libertad sexual realizados sin consentimiento, pero sin violencia o intimidación	Prisión de 1 a 3 años o multa de 18 a 24 meses	Prisión de 1 a 4 años
Actos contra la libertad sexual realizados sin consentimiento, pero sin violencia o intimidación, con agravante específica	Prisión de 2 a 3 años o multa de 21 a 24 meses	Prisión de 2 a 8 años
Acceso carnal por vía vaginal, anal o bucal o introducción de objetos por cualquiera de las dos primeras vías, realizado sin consentimiento pero sin violencia o intimidación	Prisión de 4 a 10 años	Prisión de 4 a 12 años
Acceso carnal por vía vaginal, anal o bucal o introducción de objetos por cualquiera de las dos primeras vías, realizado sin consentimiento pero sin violencia o intimidación, con agravante específica	Prisión de 7 a 10 años	Prisión de 7 a 15 años

Las **concretas circunstancias agravantes** deberán ser analizadas en cada caso, puesto que esta cuestión también ha sido objeto de la reforma.

Delitos contra la libertad sexual cuando la víctima es menor de 16 años

Acción delictiva	Marco penológico CP anterior a la reforma	Marco penológico CP actual
Realizar actos de naturaleza sexual con un menor de 16 años.	Prisión de 2 a 6 años	Prisión de 2 a 6 años
Actos contra la indemnidad sexual usando violencia o intimidación. Cuando la víctima es menor de 16 años.	Prisión de 5 a 10 años	Prisión de 5 a 10 años
Actos contra la indemnidad sexual usando violencia o intimidación, con agravante específica . Cuando la víctima es menor de 16 años.	Prisión de 7 años y 6 meses a 10 años	Prisión de 7 años y 6 meses a 10 años
Acceso carnal por vía vaginal, anal o bucal o introducción de objetos por cualquiera de las dos primeras vías, usando violencia o intimidación. Cuando la víctima es menor de 16 años.	Prisión de 12 a 15 años	Prisión de 10 a 15 años
Acceso carnal por vía vaginal, anal o bucal o introducción de objetos por cualquiera de las dos primeras vías, usando violencia o intimidación, con agravante específica . Cuando la víctima es menor de 16 años.	Prisión de 13 años y 6 meses a 15 años	Prisión de 12 años y 6 meses a 15 años
Actos contra la indemnidad sexual realizados sin consentimiento, pero sin violencia o intimidación. Cuando la víctima es menor de 16 años.	Prisión de 2 a 6 años	Prisión de 5 a 10 años Susceptible de ser una pena de prisión de 2 años y 6 meses a 5 años si el hecho es de "menor entidad".
Actos contra la indemnidad sexual realizados sin consentimiento, pero sin violencia o intimidación, con agravante específica . Cuando la víctima es menor de 16 años.	Prisión de 4 a 8 años	Prisión de 5 a 10 años
Acceso carnal por vía vaginal, anal o bucal o introducción de objetos por cualquiera de las dos primeras vías, realizado sin consentimiento pero sin violencia o intimidación. Cuando la víctima es menor de 16 años.	Prisión de 8 a 12 años	Prisión de 10 a 15 años
Acceso carnal por vía vaginal, anal o bucal o introducción de objetos por cualquiera de las dos primeras vías, realizado sin consentimiento pero sin violencia o intimidación, con agravante específica . Cuando la víctima es menor de 16 años.	Prisión de 10 a 12 años	Prisión de 12 años y 6 meses a 15 años

Font: <https://www.dexiaabogados.com/blog/penas-delitos-sexuales-reforma-codigo-penal/>

Annex 2

LES PENES DELS DELICTES SEXUALS A EUROPA (cal tenir en compte que la dada d'Espanya és anterior a la L.O. 4/2023):

País	¿Están unificados?	Penas por violación*	Artículos Código Penal
Alemania	No, hay varios tipos de delitos	Entre seis meses y 10 años	Artículo 177
Francia	No, hay varios tipos de delitos	Entre siete y 30 años	Artículos 222.22 al 222.33
Italia	No, hay varios tipos de delitos	Entre seis y 12 años	Artículo 609 bis
Portugal	No, hay varios tipos de delitos	Entre uno y seis años, y entre tres y 10 si hay coacción	Artículos 163 al 167
Suecia	Sí, solo hay un tipo de delito	Entre dos y seis años	Capítulo 6
España	Sí, solo hay un tipo de delito	Entre tres meses y 15 años	Artículos 178 al 183 bis

*Los años de las penas que se recogen se refieren a los delitos de violación (agresión sexual con penetración) y no incluye otras tipologías, aunque existan en los diferentes códigos penales

Tabla: Newtral.es • Fuente: Códigos penales de los distintos países • [Descargar los datos](#) • Creado con [Datawrapper](#)

Annex 3

Comparativa de com queden les penes després de la proposta de llei presentada pel Psoe, la qual ha sigut aprovada com la LO 4/2023 de 27 d'abril.

PENAS POR DELITOS SEXUALES			
	ANTES DEL "SÓLO SÍ ES SÍ"	LEY DEL "SÓLO SÍ ES SÍ"	PROPUESTA REFORMA PSOE
AGRESIÓN SEXUAL	1-5 años	1-4 años	1-4 años sin violencia 1-5 años con violencia
AGRESIÓN SEXUAL CON ACCESO CARNAL	6-12 años	4-12 años	4-12 años sin violencia 6-12 años con violencia
TIPO AGRAVADO DE AGRESIÓN SEXUAL	5-10 años	2-8 años	2-8 años sin violencia 5-10 años con violencia
TIPO AGRAVADO DE AGRESIÓN SEXUAL CON ACCESO CARNAL	12-15 años	7-15 años	7-15 años sin violencia 12-15 años con violencia
AGRESIÓN SEXUAL MENORES	5-10 años	2-6 años (sin violencia) 5-10 años (con violencia)	2-6 años sin violencia y sin acceso carnal 5-10 años con violencia y sin acceso carnal
AGRESIÓN / ATAQUE SEXUAL MENORES CON ACCESO CARNAL	8-12 años 12-15 años (con violencia)	6-12 años (sin violencia) 10-15 años (con violencia)	8-12 años con violencia y sin acceso carnal 12-15 años con violencia y con acceso carnal

PENAS DELITOS SEXUALES NIUSDIARIO.ES

Cal indicar que aquesta proposta de llei del Psoe, ha sigut tramitada, i després de tot el tràmit legislatiu, ha entrat en vigor el dia 28 d'abril, amb l'aprovació de la LO 4/2023 de 27 d'abril.